УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини
вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua тел. (044) 298 7033

Міністерство юстиції України

ПОДАННЯ
Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

На підставі статей 1, 19[1] Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», під час виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, працівниками Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини виявлено порушення прав людини у діяльності медичної частини № 72 філії Державної установи «Центру охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Миколаївській та Одеській областях (далі – медична частина).

Статтею 49 Конституції України визначено, що держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування.

Статтею 6 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» визначено, що кожний громадянин України має право на охорону здоров'я, що передбачає медичний догляд, який є необхідним для підтримання здоров'я людини.

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати катування або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№21763.2/26/39.3 від 03.11.2026
КЕП: Лубінець Д. В. 03.11.2026 11:37
6C9E48EB050893DA04000000E88D01007DF40600

надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Усупереч наведеним вимогам законодавства під час відвідування групою НПМ медичної частини 18.08.2026 виявлені факти порушення прав людини, що потребують вжиття невідкладних заходів реагування щодо усунення виявлених недоліків, причин та умов, що їм сприяють, притягнення винних осіб до відповідальності.

Під час вивчення медичної документації, зокрема медичних карток стаціонарних хворих (форма № 003/о) виявлено недоліки у заповненні документації. Зокрема відсутній опис перебігу захворювань, результатів динамічного спостереження за пацієнтами та обґрунтування призначеного лікування.

У медичній карті стаціонарного хворого (форма № 003/о) одного з пацієнтів із діагнозом «гострий правобічний отит» зазначено, що він перебуває на стаціонарному лікуванні з приводу вказаного захворювання близько шести місяців. У щоденникових записах протягом усього періоду загальний стан пацієнта систематично оцінюється як «задовільний», проте відсутнє належне відображення динаміки захворювання, результатів та ефективності проведеного лікування, наявності чи відсутності клінічних проявів, а також обґрунтування причин подальшого перебування пацієнта в умовах стаціонару.

Зазначене свідчить про формальний характер ведення медичної документації та неналежне динамічне спостереження за пацієнтом. Відсутність у медичній картці повної та послідовної інформації про перебіг захворювання й корекцію лікування унеможливлює належний контроль за якістю та безперервністю медичної допомоги. Крім того, це створює ризик несвоєчасного перегляду діагнозу та лікувальної тактики у разі відсутності позитивної динаміки, що суперечить вимогам наказу Міністерства охорони здоров’я України (далі – МОЗ) від 14.02.2012 № 110, та свідчить про неналежне документування персоналом медичної частини процесу надання медичної допомоги.

У медичній частині наявна вакантна посада лікаря-терапевта. Крім того, штатним розписом медичної частини не передбачено посаду лікаря-психіатра, незважаючи на те, що в установі перебувають особи, які потребують психіатричної допомоги, постійного медичного спостереження та відповідного супроводу. Лікар-психіатр залучається до проведення медичних оглядів епізодично, шляхом залучення спеціаліста з іншого закладу охорони здоров’я філії. Така організація медичної допомоги не забезпечує постійної участі лікаря-психіатра у проведенні медичних оглядів, що не відповідає вимогам абзацу другого пункту 2 глави 2 розділу ІІ Порядку організації надання медичної допомоги засудженим до позбавлення волі, затвердженого спільним наказом Міністерства юстиції України та МОЗ від 15.08.2014 № 1348/5/572 (далі – Порядок №1348/5/572), відповідно до якого в медичному огляді обов’язково беруть участь лікар-терапевт (або лікар загальної практики-сімейний лікар), лікар-психіатр та лікар-стоматолог. Відсутність

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№21763.2/26/39.3 від 03.11.2026
КЕП: Лубінець Д. В. 03.11.2026 11:37
6C9E48EB050893DA04000000E88D01007DF40600

лікаря-терапевта та лікаря-психіатра у складі медичного персоналу, який постійно забезпечує медичну допомогу в установі, створює ризики несвоєчасного проведення медичних оглядів, виявлення захворювань, призначення та коригування лікування, а також належного медичного спостереження за станом здоров'я осіб, які перебувають в установі. Такі обставини також створюють ризик формального проведення медичних оглядів та неналежної оцінки стану здоров'я пацієнтів.

Відповідно до пункту 38 рекомендацій ЄКЗК (CPT/Inf(93)12-part), медичні служби в місцях позбавлення волі повинні забезпечувати надання медичної допомоги і лікування, а також відповідне харчування, фізіотерапію, реабілітацію чи будь-який інший спеціальний догляд на такому ж рівні, який пропонується пацієнтам у цивільних закладах охорони здоров'я.

У медичній частині не організовано проведення замісної підтримувальної терапії (далі – ЗПТ) осіб з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання опіоїдів відповідно до Порядку проведення замісної підтримувальної терапії осіб з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання опіоїдів, затвердженого наказом МОЗ від 27.03.2012 № 200. Як наслідок особи, які перебувають в установі, позбавлені можливості отримувати ЗПТ, що порушує їх право на вибір методів лікування, яке затверджено статтею 38 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».

ЄКЗК у своїй доповіді до Уряду України за результатами візиту з 16 по 27 жовтня 2023 року зазначив, що потрапляння до пенітенціарної установи повинно бути можливістю для вирішення проблем, пов'язаних із наркотиками, і тому відповідна медична допомога має бути надана всім зацікавленим особам. В усіх установах повинно бути доступне відповідне медичне обслуговування.

У кабінеті лікаря-стоматолога виявлено лікарські засоби та вироби медичні із завершеним строком придатності, що свідчить про неналежну організацію контролю за їх обігом та недотримання вимог підпункту 5 пункту 3 розділу V Правил проведення вхідного контролю якості лікарських засобів у закладах охорони здоров'я, затверджених наказом МОЗ від 16.12.2003 № 584. Лікарські засоби із закінченим строком придатності не можуть бути допущені до медичного застосування, а їх зберігання разом із лікарськими засобами, придатними до використання, створює ризик їх застосування під час надання медичної допомоги.

Під час конфіденційного спілкування з медичним персоналом та засудженими особами виявлено, що медична частина не забезпечена в повному обсязі лікарськими засобами, зокрема гепатопротекторами, ноотропними препаратами та супозиторіями. Наявний дефіцит лікарських засобів обмежує можливість проведення повноцінного терапевтичного курсу, перешкоджає належному виконанню призначень лікаря та знижує якість надання медичної допомоги.

Зазначене свідчить про недотримання вимог статті 116 Кримінально-виконавчого кодексу України, згідно з якою засуджені мають право на медичну допомогу і лікування, а їх медико-санітарне забезпечення здійснюється

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№21763.2/26/39.3 від 03.11.2026
КЕП: Лубінець Д. В. 03.11.2026 11:37
6C9E48EB050893DA04000000E88D01007DF40600

відповідно до законодавства про охорону здоров’я, зокрема статті 49 Конституції України та статті 6 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров’я».

Водночас відповідно до Порядку № №1348/5/572 медична допомога засудженим особам має надаватися відповідно до клінічних протоколів та з урахуванням їхніх фактичних потреб у лікуванні. Формування та підтримання запасу ліків має здійснюватися з урахуванням вимог Національного переліку основних лікарських засобів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2009 № 333.

Відсутність необхідних лікарських засобів створює високі ризики переривання або відтермінування терапії. Зазначене унеможливлює дотримання безперервності лікувального процесу, що для пацієнтів із хронічною патологією несе загрозу загострення захворювань, розвитку ускладнень та погіршення загального стану здоров’я, особливо у випадках, коли у засуджених осіб відсутня можливість придбати ліки за допомогою родичів або інших осіб (за висновком лікуючого лікаря та за умови відповідного призначення передбаченого Порядком).

У порушення вимог «Табеля оснащення обладнанням одного робочого місця лікаря-стоматолога та зубного техніка», затвердженого наказом МОЗ від 11.04.2005 № 158, у медичній частині відсутній дентальний рентгенологічний апарат, що унеможливлює проведення поглибленого стоматологічного обстеження засуджених осіб та не забезпечується своєчасне надання належної стоматологічної допомоги.

У медичній частині відсутні спеціально облаштовані ізолятори для перебування пацієнтів з туберкульозом або осіб із підозрою на зазначене захворювання (палати ізоляції аерогенної інфекції). Пацієнти з підозрою на туберкульоз тимчасово розміщуються у звичайних палатах стаціонару до подальшого направлення до спеціалізованої протитуберкульозної лікарні, що унеможливлює належну разову ізоляцію потенційно заразних хворих від інших засуджених та порушує вимоги «Стандартів інфекційного контролю для закладів охорони здоров’я, що надають допомогу хворим на туберкульоз», затвердженого наказом МОЗ від 01.02.2019 № 287, якими передбачено вимоги для таких приміщень.

Наявна потреба у проведенні ремонтних робіт. У медичній частині є відремонтована палата, проте поверхня її стін нерівна та шорстка. Зазначене унеможливлює вологе прибирання й дезінфекційну обробку, що порушує вимоги пунктів 4.2 (розділ IV), 8.2 та 8.3 (розділ VIII) наказу МОЗ України від 02.04.2013 № 259 «Про затвердження Державних санітарних норм і правил «Санітарно-протиепідемічні вимоги до закладів охорони здоров'я, що надають первинну медичну (медико-санітарну) допомогу».

Групою НПМ зафіксовано порушення побутового характеру. Зокрема, в кабінетах прийому лікарів відсутнє гаряче водопостачання, що порушує вимоги розділу V Державних санітарних норм і правил «Санітарно-протиепідемічні вимоги до закладів охорони здоров’я, що надають первинну медичну

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№21763.2/26/39.3 від 03.11.2026
КЕП: Лубінець Д. В. 03.11.2026 11:37
6C9E48EB050893DA04000000E88D01007DF40600

(медико-санітарну) допомогу», затвердженого наказом МОЗ від 02.04.2013 №259.

У порушення вимог Державних будівельних норм України ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення», не створено умов щодо утримання осіб з інвалідністю та осіб, які належать до маломобільних груп населення (відсутній пандус, поручні та інші облаштування будівлі).

У порушення Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417, протипожежна система не облаштована належним чином, а саме відсутня протипожежна сигналізація, що підвищує ризики пожежної небезпеки та загрожує життю засуджених у разі виникнення пожежі.

У ході відвідування встановлено порушення вимог природоохоронного законодавства та законодавства у сфері поводження з медичними відходами. Зокрема, всупереч вимогам розділів VIII та IX Державні санітарні норми та правила «Порядок управління медичними відходами, у тому числі вимоги щодо безпечності для здоров'я людини під час утворення, збирання, зберігання, перевезення, оброблення таких відходів, затверджених наказом МОЗ від 31.10.2024 № 1827, в медичній частині не облаштовано спеціально визначеного приміщення для тимчасового зберігання медичних відходів. Натомість їх зберігання та накопичення здійснюється в кабінеті медичної частини, яке не призначене для цих цілей та не відповідає встановленим вимогам щодо безпечного поводження з медичними відходами.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, а також беручи до уваги те, що:

відповідно до підпункту 2^7 пункту 3 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228, Міністерство юстиції України забезпечує контроль за дотриманням прав людини і громадянина, вимог законодавства щодо виконання і відбування кримінальних покарань, реалізацією законних прав та інтересів засуджених та узятих під варту осіб;

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Розглянути подання та вжити заходів, спрямованих на усунення виявлених у ході реалізації функцій національного превентивного механізму наведених порушень прав людини та недопущення катувань, інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання у діяльності медичної частини № 72 філії Державної установи «Центру охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Миколаївській та Одеській областях .

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№21763.2/26/39.3 від 03.11.2026
КЕП: Лубінець Д. В. 03.11.2026 11:37
6C9E48EB050893DA04000000E88D01007DF40600

2. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних осіб до встановленої законом відповідальності та про результати розгляду подання у місячний строк повідомити Уповноваженого, додавши на підтвердження відповідну інформацію та копії документів.

Звертаю увагу, що відповідно до статті 188^{40} Кодексу України про адміністративні правопорушення, невиконання законних вимог Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: Звіт медичної частини № 72 філії Державної установи «Центру охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Миколаївській та Одеській областях на 15 арк.

Уповноважений Верховної Ради
України з прав людини **Дмитро ЛУБІНЕЦЬ**

Олена Бардаш 050 967 9551

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№21763.2/26/39.3 від 03.11.2026
КЕП: Лубінець Д. В. 03.11.2026 11:37
6C9E48EB050893DA04000000E88D01007DF40600